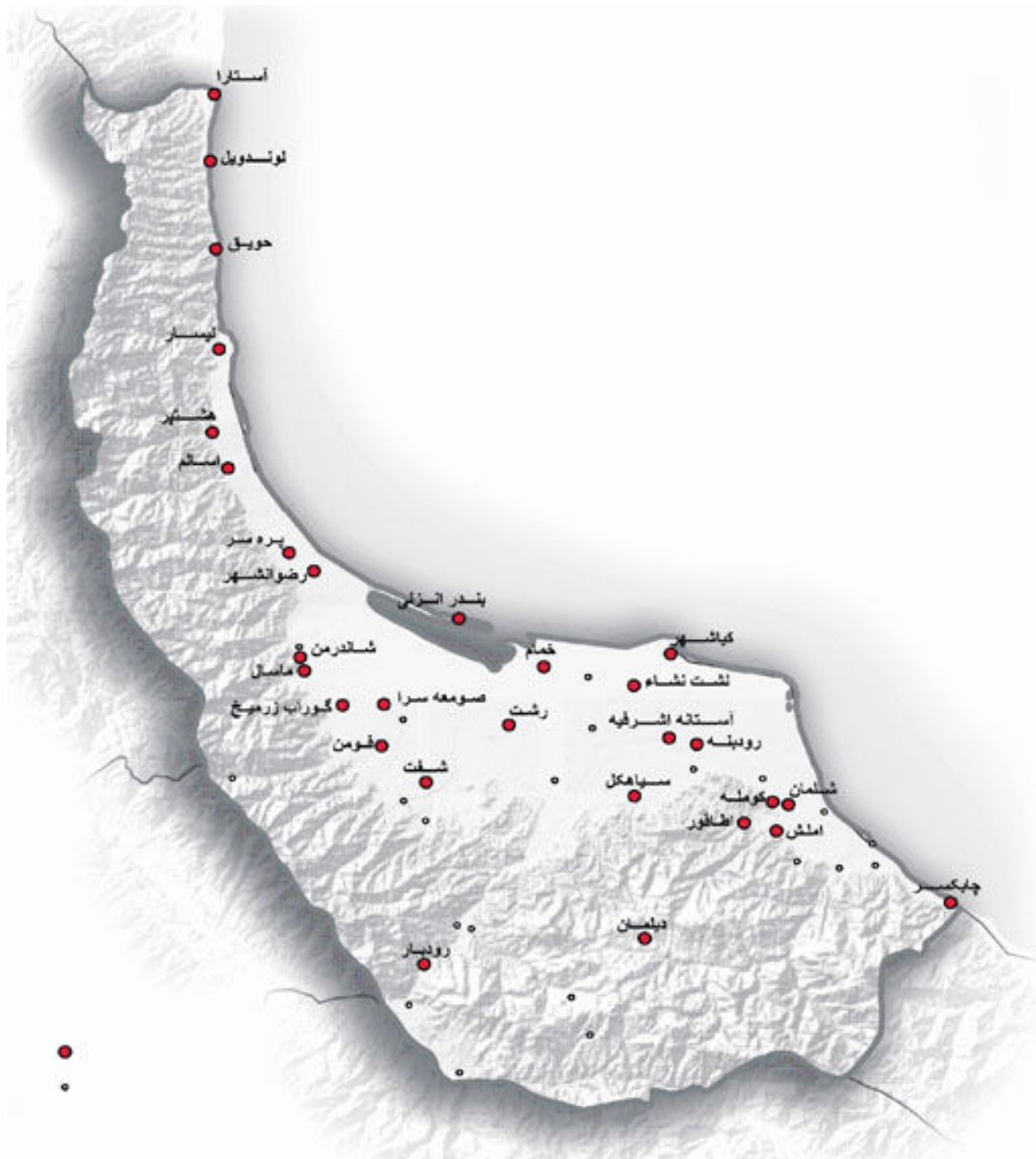

دریای خزر

تاریخچه شهرستان رشت

شهر رشت در دوره پیش از اسلام و دست کم در دوره ساسانیان وجود داشته است. در زمانی که حکومت ساسانی رو به فروپاشی می رفت ، حکمرانی مستقل این دیار را گیلانشاه می نامیدند .

پس از غلبه مسلمانان بر ایران، اولین بار که نامی از رشت به میان آمد، سال ۶۱ هجری قمری بود. در زمان صفویه به ویژه در دوره شاه اسماعیل صفوی، سرزمین گیلان به دو بخش: « بیه پس » به مرکزیت رشت و « بیه پیش » به مرکزیت لاهیجان تقسیم می شد. حکومت بیه پیش از ۹۴۳ هجری قمری به خان احمد گیلانی رسید و شاه طهماسب اول صفوی، حکومت بیه پس را نیز به او سپرد . سرانجام شاه عباس اول صفوی گیلان را تسخیر کرد .

در سال ۱۰۴۵ هجری قمری ، شهر رشت به دست استپان رازین روسی غارت شد . در سال ۱۷۲۲ میلادی نیز سپاهیان پتر کبیر ، رشت را تسخیر کردند . سپس روس های بلشویک در جریان تعقیب هواداران تزار رشت را به تصرف خود درآوردند . رشت در طول تاریخ خود ، وقایع اسف انگیز فراوانی را از سر گذرانده است . در زمستان ۱۲۴۶ هجری قمری ، طاعون شدید در گیلان شایع شد و در حدود شش هزار نفر را از پای درآورد . ۵۶ سال بعد ، شهر به آتش کشیده شد و خسارات فراوان دید . در سال ۱۳۱۶ هجری قمری در رشت شورش نسبتاً دامنه داری علیه قانون خراج راهداری کارگزاران روس که از ساکنان دهستان ها دریافت می کردند ، به وقوع پیوست . به هنگام جنگ جهانی اول شهر رشت در معرض تاخت و تاز سپاهیان روس و بعد نیروهای انگلیسی و شورشیان محلی قرار گرفت و خرابی بسیار در آن به بار آورد . در سال ۱۹۲۰ میلادی ارتش سرخ باکو را تصرف کرد و وارد بندر انزلی شد . این کار موجب شد که حکومتی ضد انگلیسی به ریاست میرزا کوچک خان در رشت تشکیل شود . انگلیسی ها رشت را تخلیه کردند و با آتش زدن انبارهای خود و انهدام پل سفید رود ، رهسپار بغداد شدند . قوایی از تهران

عازم سرکوبی انقلابیون شد . به موجب قرارداد ۱۳۳۹ هجری قمری (۱۹۲۱ میلادی) که بین دولتهای ایران و اتحاد جماهیر شوروی منعقد شد ، گیلان و رشت از نیروهای روسی تخلیه شد .

امروزه شهرستان رشت به عنوان مرکز راههای بازرگانی گیلان و بازار تجارت و واردات و صادرات مطرح است و به عنوان مرکز استان امکانات جهانگردی فراوانی دارد .

مراکز تاریخی و باستانی

آرامگاه میرزا کوچک خان

آرامگاه میرزا کوچک خان جنگلی معروف به سردار جنگل در جنوب شهر رشت و در محله سلیمان داراب واقع شده است . در حال حاضر ، بنایی ساده ، اما زیبا روی قبر میرزا کوچک خان ساخته شده است .

مدرسه شاپور رشت

این مدرسه ، از بناهای اوایل دوره پهلوی است که در سر راه رشت به بندر انزلی قرار دارد و اولین مدرسه به شیوه امروزی و با معماری نوین در گیلان است . این ساختمان ، نخستین دبیرستان گیلان است که در آن آمفی تئاتر ، آزمایشگاه و دیگر تأسیسات جنبی نیز پیش بینی و ساخته شده است . علاوه بر این مدرسه ، مدرسه قدیمی معروف به شهید بهشتی نیز که به دوره قاجار مربوط است ، در خیابان آزادگان رشت واقع شده و اثری جالب توجه می باشد .

آرامگاه میرنظام الدین و آرامگاه دکتر حشمت

این زیارتگاه در محله چله خانه شهر رشت قرار دارد و شامل آرامگاه ، مسجد و چله خانه بود که چله خانه آن از بین رفته است . در بخشی از صحن این مجموعه آرامگاه شادروان دکتر حشمت - از یاران میرزا کوچک خان جنگلی - قرار دارد .

کاروانسرای لات

این کاروانسرا که نزد اهالی محل به کاروانسرای شاه عباسی نیز شهرت دارد ، در ۳۵ کیلومتری جنوب رشت و در چهار کیلومتری امامزاده هاشم ، بر سر جاده رشت - قزوین واقع شده است .

این کاروانسرا حیاطی مربع شکل دارد که در هر ضلع آن به طول ۲۷ متر ، هفت شاه نشین (ایوان) و اتاق ساخته اند . کاروانسرا با آجر و ملاط ساروج ساخته شده است .

جاذبه های طبیعی

چشمه آب شور لاکان

در انتهای جاده رشت - لاکان ، یک جاده خاکی دیده می شود که این نقطه را به شهر صنعتی رشت متصل می کند . در میانه جاده ، روستای « آقا دانا پیر » قرار دارد که در شرق آن ، جنگل انبوه و زیبا دامن گسترده است . چشمه آب شور لاکان ، در دل این جنگل و در جنوب رشت قرار دارد . مردم منطقه ، چشمه را مقدس و آب آن را شفا بخش می دانند و در فصل تابستان برای درمان بیماری های پوستی با آب چشمه حمام می کنند .

چشمه چشما گل سه شنبه

این چشمه در روستای « طالم سه شنبه » از توابع بخش سنگر در ۱۲ کیلومتری جاده رشت - قزوین واقع شده است . در کنار چشمه ، درختی تنومند دیده می شود که مورد احترام اهالی است . از آب معدنی چشمه ، در درمان بیماری های پوستی به ویژه جوش های صورت و بدن استفاده می شود .

اماکن زیارتی و مذهبی

مسجد صفی (سفید)

این مسجد از بناهای مذهبی زیبای شهر رشت است که در دوره صفویه ساخته شده است . وجه تسمیه این مسجد به محمد میرزا معروف به صفی میرزا ، پسر بزرگ شاه عباس مربوط است که به فرمان پدر خود در محلی نزدیک به این مسجد کشته شد . این محل ، که قتلگاه شاهزادگان جوان و بی گناه بود ، به دستور شاه عباس ، شهیدیه نامگذاری شد و محل بست و پناهگاه مجرمان به شمار می رفت . مسجد صفی ، گچ بری ها و کاشی کاری های زیبایی دارد و به دلیل قدمت تاریخی ، از اهمیت فرهنگی ، هنری و جهانگردی بسیاری برخوردار است .

مسجد جامع جور

مسجد جامع جور در لشت نشاء یکی از بناهای معروف گیلان است و در سال ۱۲۰۶ هجری قمری ساخته شده است . مسجد یاد شده با ۳۸۰ مترمربع مساحت با آجر خشتی ساخته شده و در کتیبه ای که بر سر در آن و شبستان مسجد نصب شده ، تاریخ ۱۳۱۸ هجری قمری ثبت شده است . این مسجد دو طبقه و پنجره های منبت کاری شده دارد .

بقعه آکاشا (عکاشه)

این بقعه در رود برده ، درفاصله ۱/۵ کیلومتری شمال منطقه سنگر ، از توابع رشت قرار دارد . بر پایه شجره نامه موجود در داخل بقعه ، اینجا آرامگاه « آشوخ علی بن آقاکاشاه » پسر قیس ، از صحابه حضرت رسول(ص) است . اما در شجره نامه

ای دیگر ، وی از پسران امام موسی کاظم (ع) معرفی شده است . بر اساس کتیبه موجود ، بقعه در سال ۹۲۰ هجری قمری ساخته شده و بام آن از سفال است .

بقعه آقا سید دانیال

این آرامگاه در محله کوچصفهان رشت واقع شده است . مزار امامزاده در بنایی با نقشه مستطیل شکل قرار دارد که به نام « خشت مسجد » معروف است .

غرفه زنانه که بدنه آن با طرح های زیبای ستاره های هشت پر ، هشت ضلعی و چهار ضلعی تزئینی زینت شده است ، در قسمت شمالی قرار دارد . این امامزاده به امام موسی کاظم (ع) منسوب است .

موقعیت جغرافیایی استان گیلان

استان گیلان با مساحت ۱۴۷۱۱ کیلومتر مربع در میان رشته کوههای البرز و تالش در شمال ایران جای گرفته است. این استان به واحد جغرافیایی جنوب دریای خزر تعلق دارد و با استان های اردبیل در غرب، مازندران در شرق ، زنجان در جنوب و کشور استقلال یافته آذربایجان و دریای خزر در شمال هم مرز و همسایه است. رود سفید تمشک که بین چابکسر و رامسر جاری است، آن را از استان مازندران جدا می کند.

بر اساس تقسیمات کشور سال ۱۳۷۵ ، این استان به مرکزیت رشت، ۱۲ شهرستان، ۳۵ شهر، ۳۰ بخش، ۹۹ دهستان و ۲۷۶۳ آبادی دارد . شهرستان های استان عبارتند از : آستارا، آستانه اشرفیه، بندر انزلی، رشت، رودبار، رودسر ، شفت ، صومعه سرا ، طولش ، فومن ، لاهیجان و لنگرود .

تاریخ گیلان با تکیه بر پاره ای اشاره ها و کاوش های باستان شناختی به دوره پیش از آخرین یخبندان (بین ۵۰ تا ۱۵۰ هزار سال پیش) می رسد . با مهاجرت آریایی ها و دیگر اقوام به این سرزمین ، از آمیزش مهاجران و ساکنان بومی منطقه ، قوم های جدیدی پدید آمدند که در این میان دو قوم « گیل » و « دیلم » اکثریت داشتند . از همان آغاز ، فرمانروایان این قوم از آزادی کامل برخوردار بوده اند و هیچ گاه در برابر بیگانگان و یا در مقابل حکمان دیگر ، تسلیم نشده اند و حتی به اطاعت دولت ماد در نیا مده اند . در قرن ششم پیش از میلاد ، گیلانیان با کوروش هخامنشی متحد شدند و دولت ماد را سرنگون کردند . در زمان ساسانیان ، گیلان استقلال خود را از دست داد و اردشیر بابکان به یاری ارتشی مرکب از ۳۰۰ هزار مرد جنگی و نزدیک به ۱۰ هزار سواره گیلان را تسخیر کرد .

پس از پیروزی عرب های مسلمان بر ایرانیان ، گیلان به مأمّن علویان تبدیل شد . در حدود سال ۲۹۰ هجری قمری ، مردم گیلان و دیلم کم کم به مذهب علویان روی آوردند و در گسترش آن نیز کوشش بسیار کردند. سلسله دیلمیان در دوران فرمانروایی خود به بغداد لشگر کشیدند و خلیفه عباسی را شکست دادند . مغولان در زمان اولجایتو موفق شدند برای مدت کوتاهی این سرزمین را تصرف کنند . گیلانیان در به قدرت رسیدن صفویان نقش مهمی را ایفا کردند.

در زمان سلطنت شاه عباس اول ، گیلان استقلال خود را از دست داد . در سال ۱۰۷۱ هجری قمری ، قوای روسیه به دستور پتر کبیر به گیلان حمله برد و رشت را تا سال ۱۱۴۵ هجری قمری در اشغال خود نگه داشت . گیلک ها در پیروزی انقلاب مشروطیت نیز سهمی عمده داشتند . آنها در سال ۱۲۸۷ هجری قمری تهران را فتح کردند . نقش مردم گیلان در نهضت میرزا کوچک خان جنگلی نیز از نمونه های درخشان تاریخ این سرزمین است .

صنایع دستی

انواع صنایع دستی که در استان گیلان تولید می شود عبارتند از: خراطی و نازک کاری چوب، منبت کاری، معرق کاری، حصیر بافی، بامبو بافی، مروار بافی، سفالگری و سرامیک سازی، نقاشی روی کدو، نمد مالی، شالبافی، ابریشم بافی، جاجیم بافی، گلیم بافی، چموش دوزی، قلابدوزی، چادر شب بافی، قالی بافی.

منبت کاری:

منبت یکی از ظرایف صنایع دستی ایران است که چنانچه دیگر انواع این صنعت پر پیشه تلفیق بلیغی از هنر و حوصله محسوب می شود و دست اندر کاران آن از مواد اولیه ای ارزان و فراوان محصولاتی گرانبها با ارزش های مصرفی و هنری فوق العاده بالا به وجود می آورند. منبت کاری هنری است مشتمل بر حکاکی و کنده کاری بر روی چوب براساس نقشه ای دقیق. از آنجا که چوب دارای مقاومت قابل ملاحظه ای در برابر رطوبت، عوامل جوی و ... نیست متأسفانه نمونه و اثری از چوبهای منبت کاری شده در دوره پیش از اسلام در دست نیست.

در استان گیلان به دلیل وجود جنگل و درخت چوبهای زیادی نیز در دسترس است. در نتیجه کارهای بسیار زیبایی را می توان در اینجا مشاهده کرد.

خراطی و نازک کاری با چوب:

خراطی، آن دسته از کارهای چوبی است که معمولاً با قرار گرفتن چوب بر روی دستگاههای خراطی که طی آن چوب حول مرکزیتی به دوران می آید انجام می شود.

فرآورده های تولیدی این رشته شامل گلدان، قندان، شکلات خوری، آجیل خوری، زیر سیگاری، میان قلیان، عصا و ... است. نازک کاری چوب، روشی از ساخت فرآورده های چوبی است که طی آن بوسیله وسایل نخاری نظیر اره، رنده، سوهان، مغار و ... قطعات کوچک چوبی آماده می شود. سپس بصورت روکش بر روی بدنه چوبی چسبانده می شوند. قطعات چسبانده شده تحت فشار قرار گرفته و شکل می گیرند. از این روش انواع شکلات خوری، زیر سیگاری، قاب عکس و نظایر آن تولید می شود.

معرق روی چوب:

عمدتاً این هنر در شهر رشت و به صورت خصوصی کار می شود
حصیربافی:

مهمترین مراکز عمده بافت: رشت، خمام، حسن رود، انزلی، اطراف لنگرود و رودسر است.
بامبو بافی:

شروع کار بامبو بافی با کشت چای در گیلان آغاز و رواج یافت و مهمترین مرکز تولید آن لاهیجان علی الخصوص منطقه لیالستان است. بامبو در فارسی به نی خیزران شهرت دارد که به طور طبیعی در مرداب ها و اطراف رودخانه های لاهیجان و رشت می روید.

مرواربافی:

مرواربافی یکی از رشته های صنایع دستی است که طی سالیان اخیر در گیلان رواج یافته است. مروار یک نوع چوب تر که ای است که در منطقه سولقان در اطراف تهران کاشته می شود و از آن انواع و اقسام سبدر سازهای مختلف، جامیوه ای، جانانی، جالیوانی و ... می بافند. از نظر شکل و ظاهر به محصولات بامبوباتی بسیار شبیه است.

سفالگری و سرامیک سازی:

از مراکز مهم این رشته در استان گیلان می توان آستارا، انزلی، رودسر، صومعه سرا، لاهیجان و تالش یاد کرد. در استان گیلان مواد اولیه و مورد مصرف سفال بسیار یافت می شود و به دلیل رطوبت هوا و بارندگی های تقریباً دائمی از گذشته های دور مصرف سفال سقف برای پوشش ساختمانها استفاده می شد.

نقاشی روی کدو:

در لیالستان لاهیجان نوعی کدو کشت می شود که به کدوی قلیایی معروف است و در شرایط خاص پرورش می یابد. ابتدا کدوی نارس را درون قالبی چوبی که جداره آن به شکلهای زیبا و متفاوت مشبک است قرار می دهند و دهانه آن را می بندند به

طوری‌که فقط ساقه کدو از دهانه قالب بیرون می‌ماند. کدو که به تدریج رشد می‌کند شکل قالب چوبی را به خود می‌گیرد و از داخل روزنه های قالب مشبک به بیرون نفوذ می‌کند. پس از رسیدن کامل کدو آنرا از ساقه جدا کرده و با احتیاط قالب را باز می‌کنند و سپس آنرا نقاشی کرده و برای آنکه رنگ آن تیره قهوه ای بشود، آنرا درون ظرف بزرگی با پوست انار و زاج سیاه می‌جوشانند و سپس قسمتهایی از پوست کدو را که باقی مانده است می‌تراشند و در نتیجه نقش و نگار روی آن ظاهر می‌شود. این کدو پس از رسیدن خود به خود توخالی می‌شود. از این محصول بیشتر برای قلیان، پایه آبژور و ... استفاده می‌کنند. این هنر از هنرهای تزئینی است.

نمد مالی:

نمد به عنوان یکی از زیراندازها و تن پوش های سنتی ایران سابقه ای طولانی دارد. ماده اولیه مورد نیاز برای تهیه نمد بطور معمول ضایعات پشم و کرک قالی است. ولی از آنجا که تولید نمد بنا بر سفارش متقاضی به نمدمال صورت می‌گیرد از پشمهای مرغوب نیز در آن استفاده می‌شود.

بندر انزلی

تاریخچه شهرستان بندر انزلی

قدیمی ترین زمانی که در متون تاریخی از انزلی یاد شده، سال ۸۶۳ هجری قمری است که در آن زمان یک دهکده کوچک بوده است. از اوایل دوره صفویه، این ناحیه مورد توجه انگلیسی ها، روس ها و دولت مرکزی ایران که پایتخت آن قزوین بود، قرار گرفت. انگلیسی ها در تجارت ابریشم گیلان با دایر کردن شرکت تجارتي در مسکو، راه رشت - بندر انزلی - بادکوبه به اروپا را رونق بخشیدند و انزلی به عنوان "دروازه اروپا" معروف شد. با روی کار آمدن پهلوی اول و توجه وی به بندر انزلی، این بندر بازسازی و اسکله های جدیدی در انزلی و غازیان ساخته شد و اداره بندر و کشتیرانی مجهز گشت. در حال حاضر، بندر انزلی یکی از زیباترین شهرهای گیلان و مجهزترین بندر کرانه های دریای خزر است که سالانه هزارن تن کالا توسط کشتی، از آن خارج و یا به آن وارد می‌شود.

مراکز تاریخی و باستانی

کاخ میان پشته

این کاخ در میان باغی دل انگیز و بزرگ به مساحت تقریبی ۱۷ هکتار در غازیان بندر انزلی ساخته شده و از یک سو مشرف به دریا و هم اکنون در اختیار نیروی دریایی می‌باشد. کاخ میان پشته پس از آتش سوزی کاخ "خوشتاریا"، به دستور رضا شاه و

در شرق آن ساخته شد. زیربنای این کاخ ۱۱۶۸ متر مربع است و بدنه آن از سنگ قواره بلوک، به صورت دو جداره ساخته شده است. زیباترین عنصر این کاخ، راه پله ماریچج آن است که تا زیر شیروانی امتداد می یابد.

عمارت معتمدی

این ساختمان که در بلوار بندر انزلی واقع شده و هم اکنون پاسگاه نیروی انتظامی است. در سال ۱۲۳۴ ه.ق (۱۱۹۸ خورشیدی) به دستور "معتمدالدوله میرزا عبدالوهاب" در دو طبقه ساخته شده است. این بنا یکی از قصرهای دوره قاجاریه و محل سکونت همراهان شاه یا بزرگان آن دوره بوده است.

عمارت گمرک

از دیگر بناهای تاریخی گیلان، عمارت گمرک و محل استقرار نیروی دریایی است که هر دو به دوره پهلوی مربوط است. اصل بناهای اداره بندر به دوره قاجار تعلق دارد و روس ها آن را ساخته اند، ولی در دوره پهلوی بازسازی شده است. این بنا در گذشته مورد استفاده دسته موزیک ارتش بود و لذا به "ساختمان موزیک" شهرت یافته است.

عمارت شهرداری

عمارت شهرداری انزلی که نمونه ای از معماری دوره پهلوی در گیلان است، در قسمت بالای پارک بلوار واقع شده و مشابه دیگر بناهای دوره پهلوی است که برای فرمانداری ها و شهرداری ها ساخته شده اند. علاوه بر کاخ ها و عمارت های تاریخی که مورد اشاره قرار گرفت، در استان گیلان ساختمان های قدیمی دیگری نیز وجود دارند که از لحاظ قدمت و ویژگی های معماری جالب توجه اند. مهم ترین این عمارت ها عبارتند از : عمارت اداره پست، عمارت استانداری سابق، عمارت کلاه فرنگی، سرای طاقی کوچک و بزرگ، سرای چینی چیان و سرای محتشم که کلاً در رشت قرار دارند و یادگار دوره قاجار هستند. بقعه بی بی حوریه (خانم حوریه)

این بقعه در شالور، در کنار راه انزلی – رشت قرار دارد و گفته می شود آرامگاه خواهر امام رضا (ع) و از دختران امام موسی کاظم (ع) است. بقعه تأسیساتی از قبیل زایرسرا، مسجد با دو گلدسته بلند و زیبای کاشی کاری شده، سرایداری عمومی و پارکینگ می باشد.

جاذبه های طبیعی

تالاب انزلی

تالاب انزلی در ساحل جنوب غربی دریای مازندران در غرب دلتای سفید رود و در جنوب بندر انزلی گسترده است. این تالاب از غرب به کیور چال و آبکنار، و از جنوب به صومعه سرا و بخش های شهرستان رشت، محدود است. محدوده آب تالاب انزلی بیش از ۱۰۰ کیلومتر مربع است که آب رودها، نهرها و زهکش های کشاورزی واقع در حوزه های آبریز به آن می ریزد. چشم اندازهای زیبای تالاب، جاذبه های شگرف به منطقه بخشیده اند. محیط آبی و زنده تالاب انزلی و ارتباط گسترده آن با دریا، بستری مطلوب برای تخم ریزی انواع ماهیان فراهم ساخته است. بیش از ۲۰ گونه ماهی در تالاب انزلی وجود دارد که ۱۱ گونه از آنها بومی، هشت گونه مهاجر و یک گونه نیمه مهاجرند.

تالاب انزلی یکی از بهترین و مناسب ترین زیستگاه ها برای گونه های مختلف پرندگان مهاجر است. هر سال پرندگان مهاجر مانند غاز، قو، اردک، مرغابی، چنگر و دیگر پرندگان شناگر در پیرامون آن اسکان موقت می گزینند. تالاب انزلی و جزایر آن، چشم اندازهایی بسیار دارند و مشتاقان فراوان طبیعت را به سوی خود جلب می کنند.

لاهیجان

تاریخچه شهرستان لاهیجان

بنای شهر لاهیجان به "لاهیج ابن سام ابن نوح" نسبت داده می شود. این شهر، در گذشته "دارالاماره" یا "دارالامان" و سپس "لاهیجان المبارک" خوانده می شد.

لاهیجان در سال ۷۰۵ ه. ق به دست اولجایتو فتح شد و امیر تیمور به آن لشکر کشید. پس از تیمور، سید امیر بیک و اعقاب وی - از سادات کیانی - بر شهر لاهیجان حکومت کردند. پس از سقوط حکمرانان کیانی، حاکمان صفوی در این شهر حکومت کردند. از حوادث ناگوار و مهم در تاریخ لاهیجان، طاعون در سال ۷۰۳ ه. ق، آتش سوزی سال ۸۵۰ ه. ق، لاهیجان و اشغال آن توسط روس ها در سال ۱۷۲۵ میلادی است. در سال ۱۲۳۰ ه. ق لاهیجان دچار زلزله شد و در سال ۱۲۴۶، بار دیگر طاعون در آن کشتار کرد.

لاهیجان یکی از مراکز اصلی جنبش جنگلی ها بود. در حال حاضر لاهیجان یکی از شهرهای زیبای استان با امکانات فراوان جهانگردی است.

مراکز تاریخی و باستانی

خانه قدیمی محمد صادقی

از بناهای مسکونی دوره قاجاری است که در بافت قدیمی شهر لاهیجان قرار دارد. اتاق های آن دارای تزئینات نقاشی و گچ بری می باشد، تزئینات این بنا بسیار ظریف و استادانه اجرا شده و مشخصه معماری مسکونی دوره قاجار در گیلان است.

آرامگاه شیخ زاهد گیلانی

این بنای تاریخی در بیرون شهر لاهیجان و در روستای شیخانه ور، بر سر راه لاهیجان به لنگرود واقع شده است و به تاج الدین ابراهیم، ملقب به شیخ زاهد گیلانی تعلق دارد. تنها کتیبه موجود این بنا، به خطی نه چندان خوش روی صندوق چوبی قدیمی مزار شیخ است که تاریخ ۸۳۲ هـ. ق دارد. سبک معماری این اثر ویژگی های قرن هشتم یا نهم را نشان می دهد.

آرامگاه میر شمس الدین لاهیجی

این بنا در داخل شهر لاهیجان واقع شده و آرامگاه میر شمس الدین از معارف زمان شاه اسماعیل اول صفوی است. بنا یادگاری از دوره صفوی است که در کتیبه های آن اشاره ای به تاریخ بنا نشده است، ولی سنگ قبر آرامگاه تاریخ ۱۰۱۷ هـ. ق را دارد.

آرامگاه کاشف السلطنه

حاجی محمد میرزا معروف به کاشف السلطنه نخستین کسی است که کشت چای را در گیلان مرسوم کرد و امروزه از برکت ابتکار و تلاش اوست که هزاران چایکار گیلانی با کشت این محصول با ارزش، زندگی خود را تأمین می کنند. وی در راه بوشهر در یک حادثه رانندگی کشته شد. آرامگاه وی در شهر لاهیجان برفراز تپه ای مشرف به باغ های چای که کوه بیجار نامیده می شود، ساخته شده است.

پل خشتی لاهیجان

در انتهای محله "پردسر" بر رودخانه "سیم رود" پل آجری استواری با پنج چشمه جلب نظر می کند. چشمه میانی پل از چشمه های دیگر بزرگتر است. طول پل ۱۵ متر و سطح آن سنگفرش است.

پل خشتی تجن گوکه لاهیجان

این پل آجری دوره قاجار دو چشمه با تاق های جناغی دارد. در دو پایه کناری پل دو اتاق کوچک و در پایه میانی آن نیز اتاق کوچک دیگری برای استراحت و اطراق کاروانیان ساخته شده است. طول پل ۶۰ متر و عرض آن ۴/۲۵ متر و ارتفاع آن از وسط تیزی تا سطح رودخانه ۶/۳۰ متر است.

تی تی کاروانسرا

در کناره راست رودخانه نسیم رود در مسیر راه لاهیجان به دیلمان، یک کاروانسرای قدیمی که از سنگ های رودخانه و آجر و گچ ساخته شده است، به چشم می خورد که به دوره صفوی تعلق دارد. بانی کاروانسرا "تی تی خانم" عمه یکی از شاهان صفوی است. با توجه به محدود بودن تعداد کاروانسرا در گیلان، این بنا می تواند اطلاعات مورد نیاز را در مسیرهای کاروان رو و قدیمی گیلان در اختیار محققان قرار دهد.

جاذبه های طبیعی

تالاب امیر کالیه (شیخ علی کل)

این تالاب که در گذشته آن را "شاله کل" هم می نامیدند، در بخش "شیر جوپشت" در شمال لاهیجان و در ۲۸ کیلومتری شمال غربی لنگرود، در نزدیکی جاده بندر کیشهر به لنگرود قرار دارد. تالاب در حدود ۱۱۰۰ هکتار مساحت دارد و عمق متوسط آن ۱/۸۵ متر است.

اماکن زیارتی و مذهبی

بقعه چهار پادشاهان

این بقعه در محله میدان لاهیجان قرار دارد و ابتدا آرامگاه سید خرم کیا (مقتول در سال ۶۴۷ ه. ق) بوده است، اما بعدها دیگر سادات زیدی کیایی را نیز که در سال ۷۹۱ ه. ق در جنگ رشت کشته شده اند، در کنار گور وی به خاک سپرده اند. قدیمی ترین صندوقچه ای که در این بقعه وجود دارد در سال ۷۹۱ ه. ق و جدیدترین آنها در سال ۱۰۱۵ ه. ق ساخته شده است. نمای دیوار شمالی با صحنه های مذهبی نقاشی شده اند.

آرامگاه بابا ولی (قادر پیغمبر)

در روستای بابا ولی دیلمان، بنایی چهارگوش قرار دارد که در اضلاع شمالی، شرقی و جنوبی آن ایوان های ستون دار چوبینی وجود دارد. این بقعه، همانند بسیاری از آرامگاه های شمال ایران، نقاشی های مذهبی دارد و پوشش بام آن از سفال است. در ایوان بقعه، سنگ قبرهایی کار گذاشته شده که کنده کاری های زیبایی دارد. یکی از آنها با تاریخ ۹۹۵ ه. ق به "السعيد الشهيد پیری بیک بن پیری بیک"، و دیگری با تاریخ ۱۰۱۴ ه. ق به "استاد القابل نادعلی بیک خلیفه بن سعادت آیین ... سید عبی بیک ..." تعلق دارد. در ایوان شرقی نیز سنگ قبری به تاریخ ۹۹۸ ه. ق متعلق به "مهدی قلی بن حمزه بیک شاه عود" قرار دارد.

آرامگاه امامزاده میر شمس الدین

این آرامگاه در محله اردو بازار لاهیجان قرار دارد و یکی از بناهای پر نقش و نگار استان محسوب می شود. بالای تاق نماهای هشت گانه بنا، میان دو حاشیه گچ بری شده، قصیده ای ۱۵ بیتی با خط نستعلیق خوش گچ بری شده است که در آن نامی از میر شمس الدین و یادی از عباس نامی شده که دومی در دوران ناصرالدین شاه، این آرامگاه را بنا کرده است. سقف بنا آئینه کاری شده است؛ در سمت شرق آرامگاه، ایوان بزرگی قرار دارد. بر روی مزار، صندوق قدیمی نصب شده است که دو تاریخ ۱۰۱۸ و ۱۰۱۷ ه . ق را دارد.